

Obchodní firma

- odlišení od ostatních pojmů
- pojem
- základní zásady
- vytváření obchodní firmy
- tzv. stará firma – převod a přechod, změny
- právní ochrana
- nová úprava (podle NOZ a ZOK)

12. 11. 2012

Cíl

odlišit pojmy podle obchodního zákoníku :

SUBJEKT

OBJEKT

podnikatel

= obchodní společnost,
družstvo, státní podnik,
živnostník, advokát,
zemědělec

§ 2 odst. 2

soutěžitel

§ 41

spotřebitel

§ 44 odst. 1 + § 52 odst. 3 obč.zák.

další osoby v závazk. vztazích:
stát, samospr. územní jednotka,
nepodnikatel

§ 261, 262

obchodní firma

§ 8 odst. 1

podnik

§ 5

odštěpný závod

§ 7 odst. 1

provozovna

§ 7 odst. 3

Obchodní firma (firma)

od r. 2001

§ 8
obch.z.

název, pod nímž je podnikatel zapsán v obchodním rejstříku *)

podnikatel je povinen činit právní úkony pod svou firmou

*) § 34 obch. z.:

Do obchodního rejstříku se zapisují:

- a) obchodní společnosti a družstva,
- b) zahraniční osoby podle § 21 odst. 4
- c) fyzické osoby... pokud o zápis požádají,
- d) další osoby, stanoví-li povinnost jejich zápisu zvláštní právní předpis (např. státní podnik)

obligatorní zápis

fakultativní zápis

~~Dříve dle § 8 obch. zák.
(do r. 2000):~~

~~**Obchodní jméno**
= **název každého podnikatele**
(zapsaného i nezapsaného v OR)~~

Firmu nemá :
(od r. 2001)

 podnikatel nezapsaný v obchodním rejstříku

- **fyzická osoba** – podniká pod svým jménem a příjmením *)
- **právnícká osoba** – podniká pod svým názvem *)

 nepodnikatel

- např. fyzická osoba, právnícká osoba, stát, státní organizace, sdružení, nadace, obecně prospěšná společnost, apod.
– jedná pod svým jménem nebo pod svým názvem

*) příp. i s odlišujícím dodatkem nebo dalším označením... **NENÍ VŠAK FIRMOU!**

Obchodní firma

§ 8 až 12 obch. z. právní úprava obchodní firmy

→ **absolutní ochrana firmy**

§ 44 až 55 obch. z. právní úprava nekalé soutěže

→ **relativní ochrana firmy**

Základní zásady obchodní firmy

individualizace a identifikace podnikatele

jednotnosti obchodní firmy

pravdivosti a přiměřenosti obchodní firmy

nezaměnitelnosti (výlučnosti) firmy

(§ 10 odst. 1)

zákaz klamavosti firmy

Složení nové obchodní firmy

Firemní kmen (základ)

- * osobní
- * věcný
- * smíšený
- * fantazijní

Firemní dodatek

- * osobní
- * věcný
- * smíšený
- * fantazijní
- * dodatek odlišující místo podnikání
- * dodatek označující právní formu právnických osob

obligatorní

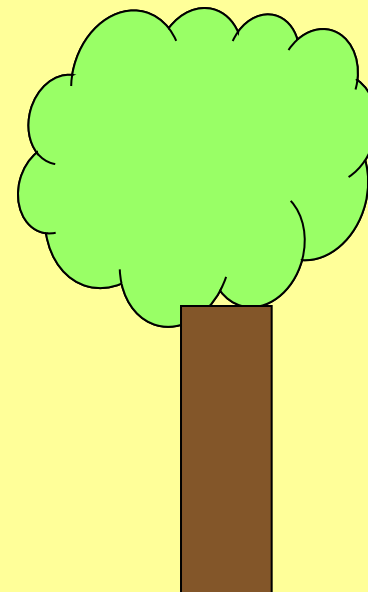
fakultativní

Jak se tvoří obchodní firma ?

Podnikatelé - **fyzické** osoby

§ 9 odst. 1 obch. z.

- **Kmen:** jméno a příjmení (tzv. firemní kmen **osobní**) – „Jan Dvořák“
- **Dodatek:**
  - odlišující osobu podnikatele (osobní) – „mladší“, „st.“, „sen.“, „Mgr.“
  - odlišující druh podnikání (věcný) – „cukrář“, „truhlář“
  - odlišující obojí (smíšený) – „dámská krejčová-vdova“
  - odlišující jiné (místo podnikání - „Ostrava“,
fantazijní dodatek - „Sagit“)

Podnikatelé - **právnícké** osoby

§ 9 odst. 2 obch. z.

→ **Kmen:** název (tzv. firemní kmen)

osobní – „Smetana a Dvořák, a.s.“

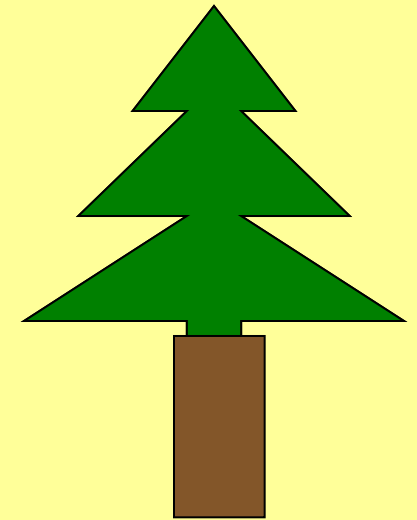
věcný – „Travel - cestovní kancelář, s.r.o.“
„Zemědělské družstvo Lučina“,
„Bezpečná banka, a. s.“

smíšený – „Dohnalova pekárna v Aši“

fantazijní – „Cicero“, „Genius“, „Vox“

→ **Dodatek:** označující **právní formu**

např. veřejná obchodní společnost,
a spol.
kom. spol.,
s. r. o.,
akciová společnost,
státní podnik

3 Cmo 426/95: žalobce „SOREA, spol. s r. o.“
žalovaný „Soukromá reklamní agentura, s.r.o.“

Pokud je osvědčeno, že žalovaný **běžně užívá** nikoli své plné obchodní jméno, ale jeho **zkratku**, jež je však totožná s obchodním jménem žalobce, pak při posuzování podmínek pro vydání předběžného opatření, pokud jím má být uložena povinnost zdržet se tohoto užívání, je možno dovodit, že je zde dána značná pravděpodobnost odůvodněnosti tvrzení žalobce, že jednání žalovaného **narušuje jeho výlučná práva k obchodnímu jménu.**

3 Cmo 238/9: žalobce „REKIS – Praha, spol. s r. o.“
žalovaný „REKIS – rekonstrukce, inženýrské sítě spol. s r.o.“

Je nerozhodné, že rejstříkový soud povolil žalovanému zápis jeho obchodního jména, jehož **zaměnitelnost s již dříve zapsaným obchodním jménem** žalobce byla nyní v řízení zjištěna.
Rozhodnutím o zápisu totiž nebylo rozhodnuto tak, že zapisované jméno je nezaměnitelné s již dříve zapsanými obchodními jmény.

3 Cmo 254/97: žalobce „AZ Reklama, spol. s r.o.“
žalovaný „Jan Novák AZ reklama“

Soutěžitel, jenž použil **jako dodatek pro své obchodní jméno kmen obchodního jména druhého soutěžitele**, vyvolal tak možnost, že oba účastníci řízení budou zaměňováni či bude vzbuzován dojem o existenci určitého propojení účastníků, ač tady takové propojení není a naopak jde o vztah konkurence.

3 Cmo 233/92: žalobce „Jan Novák – PRIVAT TOUR, L.“
žalovaný „PRIVAT TOUR, L., s.r.o.“

V případě, kdy dva podnikatelé užívají shodné či zaměnitelné obchodní jméno, ***právo na jeho ochranu*** má ten, v jehož prospěch svědčí ***časová priorita***. Je přitom nerozhodné, zda jde o fyzickou či právnickou osobu.

3 Cmo 371/95: žalobce „Podzemní stavby Praha, a.s.“,
žalovaní „Podzemní stavby Bohemia, a.s.“ a
„Podzemní stavby Bohemia, divize 1, spol. s r. o.“

Zaměnitelnost obchodních jmen soud posuzuje především z ***pohledu průměrného zákazníka účastníků***.

1 Odon 108/97 (NS ČR k dovolání):

Nelze přisvědčit námitkám dovolatelů o nezaměnitelnosti stávajících obchodních jmen žalobce a obou žalovaných. Slovní spojení „Podzemní stavby“ je ***dominantním prvkem*** obchodních jmen...

Dispozice s firmou

Přechod firmy (dědění, právní nástupnictví)

Převod firmy (smlouva)

**Lze podnikat pod dosavadní firmou (tzv. starou firmou),
pokud jsou splněny následující zákonné podmínky :**

- **výslovný souhlas** zůstavitele, příp. dědiců,
nebo právního předchůdce
- firma přechází nebo je převedena **současně s podnikem**
- součástí firmy je nutný **nástupnický dodatek**
(příp. změněný v souladu s jeho právní formou,
jde-li o právnickou osobu)

Firma fyzické osoby, která změnila jméno

§ 11 odst. 2 obch. zák.

Podnikatelka s obch. firmou:

„**Jana Dvořáková, kadeřnice**“

Po změně: „**Jana Dvořáková** – Bohatá, kadeřnice“

Po další změně:

„**Jana Dvořáková** - Bohatá, nyní Chudá, kadeřnice“
nebo

„**Jana** Chudá, kadeřnice, dříve **Dvořáková**“

Podnikatel s obch. firmou:

r. 2010: „**Pekař Bc. Jan Horák**“

r. 2011: „**Pekař Bc. Jan Horák,**
Jan Sojka“

**Firma právnické osoby, jejíž součástí
je jméno jejího bývalého společníka / člena**

§ 11 odst. 5 obch. zák.

Obch. firma:

„Jelínek a spol.“

„Červená & Horký, s. r. o.“

„Zemědělské družstvo Jana Čížka a Petra Sojky“

„Karel Srnec a spol.“

„Červená & Horký, s. r. o.“

„Zemědělské družstvo Petra Sojky“

Firmy podnikatelů, kteří tvoří koncern

§ 11 odst. 6 obch. zák.

Obch. firma:

„Královopolská holding, a. s.“

„Královopolská - strojírna, a. s.“

„Královopolská - slévárna, a. s.“

„Královopolská - služby, a. s.“

Ochrana obchodní firmy /absolutní/ – nároky

Při neoprávněném užívání firmy se může **dotčená osoba** domáhat u soudu, aby neoprávněný uživatel

§ 12 obch. zák.

- zdržel se protiprávního jednání

žaloba záporní / negatorní

- odstranil vzniklý závadný stav

žaloba odstraňovací / restituční

- vydal to, čím se obohatil na jeho úkor

na vydání bezdůvodného obohacení

- poskytl mu určitou satisfakci za újmu

žaloba na přiměřené zadostiučinění / satisfakční

- nahradil mu vzniklou škodu

žaloba na náhradu škody

§ 155 odst. 4 o.s.ř.

může navrhnout soudu,

- aby bylo přiznáno právo uveřejnit rozsudek

soud může v rozsudku přiznat právo **uveřejnit rozsudek** na náklady účastníka, který v řízení neuspěl

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č.j. **3 Cmo 234/93**:

„Není v souladu s charakterem předběžného opatření a jeho podmínkami uložení povinnosti ***zdržet se*** (byť jen dočasně) ***užívání*** v obchodním rejstříku ***zapsaného obchodního jména***.“

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č.j. **3 Cmo 808/93**:

„Proti obchodní společnosti, jež užívá v obchodním rejstříku později zapsané obchodní jméno zaměnitelné s obchodním jménem žalobce (§ 10 odst. 1 obch.zák.), lze dosáhnout ***odstranění závadného stavu*** návrhem na uložení povinnosti, aby změnila obchodní jméno v základních dokumentech o založení společnosti a v návaznosti na tuto změnu požádala rejstříkový soud o zápis takové změny. Nárok na ***zdržení se užívání*** je na místě tam, kde obchodní jméno oprávněného je používáno jinou osobou zcela či zčásti neoprávněně (např. je zvoleno k označení provozovny podnikatele), a tato osoba užívané obchodní jméno nemá v této podobě v obchodním rejstříku zapsáno.“

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č.j. **3 Cmo 684/95**:

„Pokud oprávněnému vznikla ***hmotná újma***, prostředkem nápravy může být ***pouze náhrada škody***, eventuálně vydání bezdůvodného obohacení. Nelze připustit, aby (např. z důvodů obtížného prokazování výše škody) si cestou požadavku na zaplacení přiměřeného zadostiučinění oprávněný řešil jemu vzniklou újmu hmotnou.“

Ochrana obchodní firmy /relativní - proti nekalé soutěži/ – nároky

Při neoprávněném nekalosoutěžním užívání firmy se může **dotčená osoba (soutěžitel, spotřebitel, jiná osoba)*** domáhat u soudu, aby rušitel (= neoprávněný uživatel její firmy)

§ 53 obch. zák.

- zdržel se protiprávního jednání

žaloba zápůrčí / negatorní

- odstranil vzniklý závadný stav

žaloba odstraňovací / restituční

- vydal to, čím se obohatil na jeho úkor

na vydání bezdůvodného obohacení

- poskytl mu určitou satisfakci za újmu

žaloba na přiměřené zadostiučinění / satisfakční

- nahradil mu vzniklou škodu

žaloba na náhradu škody

§ 155 odst. 4 o.s.ř.

může navrhnout soudu,

- aby bylo přiznáno právo uveřejnit rozsudek

soud může v rozsudku přiznat právo **uveřejnit rozsudek** na náklady účastníka, který v řízení neuspěl

Právní úprava obchodní firmy

podle NOZ § 423 – 428:

§ 423:

- (1) Obch. firma je jméno, pod kterým je podnikatel **zapsán do obch. rejstříku**. Podnikatel nesmí mít víc obch. firem.
- (2) **Ochrana práv k obch. firmě** náleží tomu, kdo ji po právu použil poprvé. Kdo byl dotčen ve svém právu k obch. firmě, má stejná práva **jako při ochraně před nekalou soutěží**.

§ 424:

Obch. firma **nesmí být zaměnitelná** s jinou obch. firmou ani **nesmí působit klamavě**.

§ 425:

- (1) **Člověk** se zapíše do obch. rejstříku pod obch. firmou tvořenou **zpravidla jeho jménem**. Změní-li se jeho jméno, může používat v obch. firmě i nadále své **dřívější jméno**; změnu jména však uveřejní.
- (2) Zapíše-li se člověk do obch. rejstříku pod **jinou obch. firmou** než pod svým jménem, musí být zřejmé, že nejde o obch. firmu právnické osoby.

§ 426:

Je-li více obch. závodů několika podnikatelů spojeno do **podnikatelského seskupení**, mohou jejich jména nebo obch. firmy obsahovat **shodné prvky**; veřejnost však musí být schopna je odlišit.

§ 427:

- (1) **Kdo nabude obch. firmu**, má právo ji používat, pokud k tomu má **souhlas** svého předchůdce nebo jeho právního nástupce; vyžaduje se však, aby k obch. firmě připojil **údaj vyjadřující právní nástupnictví**.
- (2) **Při přeměně právnické osoby** přejde obch. firma na právního nástupce, pokud s tím souhlasí; souhlas jiné osoby se nevyžaduje. Má-li právnická osoba více právních nástupců a neurčí-li se, na kterého z nich obch. firma přechází, nepřejde obch. firma na žádného z nich.

§ 428:

Odvolat **souhlas s užitím svého jména v obch. firmě právnické osoby** má právo jen ten, kdo k tomu má tak závažný důvod, že po něm nelze spravedlivě požadovat, aby jeho jméno bylo v obch. firmě využíváno; takovým důvodem může být zejména změna převažující povahy podnikání právnické osoby nebo změna vlastnické struktury obchodní korporace. Za těchto podmínek má právo odvolat souhlas i právní nástupce osoby, která souhlas udělila.

Právní úprava obchodní firmy

podle ZOK :

Veřejná obchodní společnost

§ 96

Firma obsahuje označení „veřejná obchodní společnost“, které může být nahrazeno zkratkou „veř. obch. spol.“ nebo „v. o. s.“. Obsahuje-li firma jméno alespoň jednoho ze společníků, postačí označení „a spol.“.

Komanditní společnost

§ 118 odst. 2

Firma obsahuje označení „komanditní společnost“, které může být nahrazeno zkratkou „kom. spol.“ nebo „k. s.“.

Komanditista, jehož jméno je uvedeno ve firmě, ručí za dluhy společnosti jako komplementář.

Společnost s ručením omezeným

§ 132 odst. 2

Firma obsahuje označení „společnost s ručením omezeným“, které může být nahrazeno zkratkou „spol. s r. o.“ nebo „s. r. o.“.

Akciová společnost

§ 243 odst. 2

Firma obsahuje označení „akciová společnost“, které může být nahrazeno zkratkou „akc. spol.“ nebo „a. s.“.

Družstvo

§ 552 odst. 3

Firma obsahuje označení „družstvo“.

Zásada publicity obchodního rejstříku

I. Formální publicita: (§ 28 odst. 1)

OR je veřejně přístupný, každý do něj může nahlížet a pořizovat si z něj kopie či výpisy

II. Materiální publicita (§ 29)

cíl: stanovit účinky zápisu a chránit osoby jednající v dobré víře v zápis

a) pozitivní publicita (§ 29 odst. 2)

Skutečnosti zapsané do OR jsou účinné vůči každému ode dne jejich zveřejnění, ledaže zapsaná osoba prokáže, že třetí osobě bylo provedení zápisu známo dříve.

b) negativní publicita: (§ 29 odst. 1)

Proti tomu, kdo jedná v důvěře v zápis v OR, nemůže ten, jehož se takový zápis týká, namítat, že tento zápis neodpovídá skutečnosti.

Účinky zápisů do OR

▪ Deklaratorní účinek :

Zápis v OR pouze oznamuje, že určitá skutečnost již nastala, na existenci této skutečnosti rejstříkový zápis nemá žádný vliv.

(Např. zápis změny jednatele v s. r. o.)

▪ Konstitutivní účinek :

Zápis v OR je předpokladem vzniku dané skutečnosti; pokud by skutečnost nebyla v OR zapsána, neexistovala by.

(Např. zápis obch. společnosti, družstva, zápis prokury)